Gemeentevorming in Albanië
Het proces vraagt inzet en afhankelijkheid

Toen ging het licht aan
Column van ds J. IJsselstein

Een bijzondere herinnering
Izi's herdenken na veertig jaar hun doop

ZENDINGSBLAD VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

JAARGANG 64 • NR. 362 • MEI 2018

Paulus

ZENDINGSDAG
'Uw Naam worde geheiligd'
ZATERDAG 16 JUNI 2018

Een (on)vervuld verlangen

Waarom kinderen in Izi en Albanië zo belangrijk zijn

Uitgave van Zending Gereformeerde Gemeenten

Als de slang

Door **Ds. J.M.D. de Heer**

In deze *Paulus* gaat het nogal eens over slangen. Over letterlijke slangen, zoals in Guinee. Daar sterven veel mensen door slangenbeten. Er blijken ook lessen te liggen in het slangenleven. En in hun dood.

Christus trok ook een les uit dit slangenleven. 'Zijt dan voorzichtig gelijk de slangen, en oprecht gelijk de duiven.' (Matth. 10: 16) Waarom? Omdat de discipelen als schapen in het midden van de wolven werden uitgezonden. Dat geldt ook voor zendingswerkers, waar ze ook hun plaats mogen innemen. Het vraagt van hen beslistheid om nooit af te wijken van het fundament van Gods Woord. Maar ook vraagt het behoedzaamheid hoe en wanneer te spreken. Of te zwijgen. Want de wijze kent tijd en wijze, zo sprak Salomo (Pred. 8: 5). Werken in de zending vraagt dus behoedzaamheid. Trouwens, dat geldt ook voor ons in deze seculiere samenleving. Zijn we voorzichtig? En, zijn we al oprecht gelijk de duiven?

Van nature hebben we allemaal een slangennatuur en dat in de negatieve zin van het woord. In het paradijs vielen we in Adam de duivel toe, die kwam in de gedaante van een slang. Dat slangengif zit nu in ons, ja, slangenvenijn is onder onze lippen (Rom. 3: 13). Daarom is er van ons geen verwachting. Ook niet van trouwe zendingswerkers die jarenlang hun werk mogen doen.

Verwachting is er alleen van de Middelaar, Die de kop van de slang vermorzeld heeft. De eerste belofte in het Oude Testament betrof dit Borgwerk van Christus. In de achterliggende maanden is het overdacht. Het is Goede Vrijdag geweest. En Pasen. Christus heeft overwonnen. Daarom zal het welbehagen des Heeren door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan (Jes. 53: 10).

'De slang probeert altijd Zijn werk te verstoren.'

Christus heeft overwonnen. Maar de slang probeert altijd Zijn werk te verstoren. Ook dat wordt op de zendingsvelden ervaren. Er is tegenstand. Er zijn teleurstellingen. Dit doet de bede opwellen uit het hart: 'Uw Naam worde geheiligd'. Het is het thema van de aanstaande zendingsdag, waarvoor we jong en oud hartelijk uitnodigen. Zoals altijd staat het Woord centraal op deze dag, zoals het Woord het centrum is van alle zendingsarbeid.

In dat Woord staat een rijke belofte, juist omtrent de slang. De laatste keer dat het in de Bijbel over de slang gaat, is in Openbaring 20: 2. Daar lezen we dat de draak, de oude slang, welke is de duivel en satanas gegrepen en gebonden werd. Christus heeft overwonnen. Gods Koninkrijk zal daarom komen. Zijn wij al een onderdaan van dat gezegende rijk?

ZGG Junior Kinderkrant

Precies in het midden van deze Paulus.

Op de voorpagina ziet u een Izi-moeder met een Nigeriaanse draagdoek - het zogenoemde torsodragen - om haar kind mee te nemen tijdens haar dagelijkse bezigheden.

Gemeentevorming in Albanië

Op **pagina 10** vertelt Henk van Bochove hoe in Durrës de eerste stappen van het proces van gemeentevorming worden genomen. Dat vraagt om veel geduld én om kennis van de cultuur.

SLANGENVENIJN

Zendingswerker Fennie Haase laat zien dat uit het dagelijks leven indringende lessen te leren zijn die de bijbelse belofte kracht bij zetten. Lees dit korte zendingsverhaal op **pagina 16.**

EEN BIJZONDERE HERINNERING

Op **pagina 24** gaan we 40 jaar terug in de tijd. Terug naar de dag dat de eerste Izi-catechisanten hun geloof beleden en gedoopt werden. Johan Commelin vertelt hoe hij tijdens een bezoek aan Nigeria met de dopelingen op deze doop terugblikte.

Vertrek van voorbijgangers

Familie De Wit keert na elf jaar weer terug naar Nederland. Op **pagina 28** vertellen ze hoe ze zich voorbereiden op hun vertrek uit Guinee.

EN VERDER

4 In zicht
6 ZGG actueel
8 Cadeaus, creativiteit en taart
17 Getuige in Gadara
18 Toen ging het licht aan
19 Kinderpagina
23 Over de grens
27 Bericht van de zusterkerken
30 Een (on)vervuld verlangen
34 Een band met inhoud
36 Financieel
37 Kringloopwinkels voor ZGG
38 Zendingsdag 2018: Uw Naam worde geheiligd
40 Op de achterkant

Wie de jeugd heeft ...

Door: **Martin van Emous**

Deze groep leerlingen lijkt niet zo veel te verschillen van een willekeurige groep kinderen: Sommige kinderen luisteren geboeid naar wat verteld wordt. Anderen zijn met elkaar bezig, of lijken met hun gedachten heel ergens anders te zijn. Misschien denken ze wel aan de plannen die ze hebben na schooltijd. Spelen met vriendjes bijvoorbeeld. De fotograaf trekt ook de nodige aandacht. Het is mooi om te zien dat deze kinderen naar school kunnen. Dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Veel kinderen in landen als Nigeria krijgen deze kans niet. Het is fijn dat veel kerken van Nigeria Reformed Church (NRC) hun eigen school hebben. Op deze manier besteedt de NRC aandacht aan de toekomst van de nieuwe generatie. Die moet onderwijs gevolgd hebben. Voor het maatschappelijke leven. Maar daarbij gaat het ook om goed bijbels onderwijs aan een nieuwe generatie christenen. En deze kinderen reizen ook naar de eeuwigheid. De Heere Jezus zei: 'Laat de kinderkens tot mij komen, en verhindert ze niet, want derzulken is het Koninkrijk Gods.' Dat geeft echt perspectief aan dit onderwijs.

KOMEN EN GAAN

Albanië
Verlof
Mevrouw W.N.E. van Schothorst
1 augustus t/m 31 oktober 2018

Ecuador
Verlof
Familie D.L. Elenbaas
29 mei t/m 14 augustus 2018

Guinee
Verlof
Mevrouw A.M. Vader
9 juni t/m 31 juli 2018

ADRESWIJZIGING
Gerdine Zoeteman
Lagja 18
K.P. 241
Durrës
Albania

Benoeming Henk Visser als evangelist in Albanië
Zending Gereformeerde Gemeenten heeft de heer H. Visser uit Woerden benoemd als evangelist voor het zendingsveld in Albanië. Henk Visser (46) heeft bedrijfseconomie gestudeerd aan de Erasmus Universiteit en volgt momenteel de CGO-HBO opleiding. Tot nu toe heeft zijn loopbaan zich voltrokken binnen het bankwezen. Zijn vrouw Marianne is werkzaam in de zorg. Het echtpaar Visser-Mans heeft vier kinderen in de leeftijd van 18 tot 22 jaar. De familie Visser is lid van de Gereformeerde Gemeente te Woerden waar de heer Visser ouderling is.

Benoeming Aline van de Maat als begeleider kinder- en jeugdwerk in Ecuador

ZGG heeft mevrouw A. van de Maat (33 jaar) uit Woudenberg benoemd voor het zendingsveld in Ecuador. Na opleiding zal Aline worden uitgezonden als begeleider kinder- en jeugdwerk. Voor haar benoeming bij ZGG was zij werkzaam als jeugdwerkadviseur de Jeugdbond in Woerden. Aline van de Maat is lid van de Gereformeerde Gemeente te Amersfoort.

Benoeming Hanneke van den Blonk als vrouwen-, jeugd- en alfabetiseringswerker in Guinee
Zending Gereformeerde Gemeenten heeft mevrouw J. (Hanneke) van der Blonk (25 jaar) uit Nunspeet benoemd voor het zendingsveld in Guinee. Na opleiding zal zij worden uitgezonden als vrouwen-, jeugd- en alfabetiseringswerker. Hanneke heeft de PABO en HBO Pedagogiek gedaan. Momenteel is zij voor het tweede jaar onderwijsvrijwilliger op de Samuëlschool in Guinee. Hanneke van der Blonk is lid van de Gereformeerde Gemeente Nunspeet.

Afscheidsbijeenkomst Arie Elshout

Op vrijdag 8 juni organiseert ZGG een symposium ter gelegenheid van het afscheid van Arie Elshout die, na veertig jaar, ZGG zal verlaten in verband met zijn pensionering. Het symposium vindt plaats in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Gouda. Aanvang 15.30 uur. Aansluitend is er een receptie. Aanmelding gewenst. Voor meer informatie en aanmelding www.zgg.nl/afscheid of bel 0348-489950.

POSTZEGELS VAN DS. C. DE RIDDERSCHOOL

Jonathan de Greef overhandigde een grote vuilniszak met daarin 8 kilo postzegels voor ZGG. We zijn erg blij dat er zoveel scholen zijn waar nog steeds postzegels ingezameld worden.

Kindermiddag over Ecuador

Op de kindermiddag in Ooltgensplaat stond het thema Ecuador centraal. Dat was op verschillende manieren terug te zien. Zo was er een Ecuador pakket, bestaande uit Quitokoeken, Ecuadoraans suikerbrood en nog veel meer lekkers. Er werd een zendingsverhaal verteld en er werd gegymd, waarbij het thema Ecuador ook op verschillende manieren voorbij kwam. De opbrengst van deze dag was € 482,10.

ZENDINGSDIENSTEN

Dinsdag 15 mei
Dirksland, 19.30 uur
Ds. J.M.D. de Heer

Dinsdag 15 mei
Oostkapelle, 19.30 uur
Ds. G.W.S. Mulder

Woensdag 30 mei
Veenendaal, 19.30 uur
Ds. G.W.S. Mulder

Woensdag 6 juni
Dordrecht, 19.30 uur
Ds. J.M.D. de Heer

Woensdag 6 juni
Zeist, 19.30 uur
Ds. G.W.S. Mulder

Woensdag 13 juni
Goes, 19.30 uur
Ds. J.M.D. de Heer

Donderdag 14 juni
Oud-Beijerland, 19.30 uur
Ds. A. Verschuure

Donderdag 14 juni
Rhenen, 19.30 uur
Ds. G.W.S. Mulder

Dinsdag 19 juni
Nieuwe-Tonge, 19.30 uur
Ds. S. Maljaars

Woensdag 5 september
Poortugaal, 19.30 uur
Ds. J.M.D. de Heer

Donderdag 6 september
Werkendam, 19.30 uur
Ds. W. Harinck

ACTIVITEITEN EN BIJEENKOMSTEN

Fietstocht
Donderdag 10 mei
Locatie: Ger. Gem. Scherpenisse, Noordstraat (achterzijde kerkgebouw). Inschrijven tussen 14.00 en 15.00 uur.

Fietstocht op Hemelvaartsdag
Donderdag 10 mei 2018, 14:00 uur
Startplaats: Stolwijk, Tentweg 14
ca. 30 km, € 5,- p.p. en € 12,50 per gezin.

Verkoping in Nijkerk
Zaterdag 6 mei 2018, van 10.00 tot 15.00 uur.
Locatie: Nijverheidsstraat 13-02 in Nijkerk.

Rhenense zendingsfietstocht
Zaterdag 2 juni 2018
Begintijd: inschrijving tussen 10.00 en 11.30 uur.
Locatie: Ger. Gem. Rhenen, Achterbergsestraatweg 59a
Kosten: €3,- p.p. en max. €15,- per gezin.
Fietsroutes: 25 of 45 kilometer

Grote rommel- en verkoopmarkt
Zaterdag 9 juni 2018, van 9.00 tot 15.30 uur.
Locatie: Saronkerk te Oostkapelle, Noordweg 34

39e Regionale zendingsmarkt Hoogeveen
Woensdag 1 augustus 2018
Locatie: Ger. Gem. Hoogeveen Coevorderstraatweg 50, Noordscheschut.
Opening om 9.30 uur door ds. J.B. Zippro

Zendingsfietsdag
15de editie De Bevelanden (Zld.)
Woensdag 8 augustus 2018, Fiets- en autotochten, ontmoeting, presentaties zendingswerkers en kinderactiviteiten. Startplaatsen in Nisse en Baarland. Inschrijven vanaf 9.30 uur. Kijk voor meer informatie op www.zendingsfietsdag.nl.

Kijk voor **actuele informatie** over bovenstaande en andere activiteiten en bijeenkomsten op **www.zgg.nl/activiteiten**.

Cadeaus, creativiteit en taart

Joke van Zaane geeft een kijkje in haar zendingswinkeltje

Op de zolderverdieping van huize Van Zaane zijn allerhande cadeauartikelen te koop. Er is voor elk wat wils!

Door **Jeanet Zuidweg**

Joke van Zaane

Joke (50) schakelt haar hele gezin in. Haar man Jos krijgt regelmatig opdrachten om plankjes te zagen en haakjes vast te maken. Met haar drie getrouwde dochters zit Joke geregeld om de tafel. Ze vinden het allemaal leuk om te knutselen. Jos: 'De kamer ligt dan vol met restjes papier en stof. Maar het ziet er gezellig uit.'

Drie jaar geleden nam Joke het zendingswinkeltje over van haar voorgangster uit IJsselmuiden. Niet alleen thuis, maar ook op andere plaatsen probeert ze haar spullen aan de man te brengen. Denk bijvoorbeeld aan de gemeentedag in Kampen, de zendingsdag in Gorinchem, de markt in Hoogeveen, maar ook op de zang en de vrouwenvereniging prijst ze haar verkoopwaren aan.

Appeltaarten bakken is een andere hobby van Joke. Ze bakt ze op bestelling. Inmiddels heeft ze er al meer dan 250 verkocht. Voor het goede doel.

Open huis

Elk voorjaar houdt Joke open huis. Dan staat haar woonkamer bomvol. Zelfgemaakte kaarten, houten lijstjes, canvasschilderijtjes, cd's, boeken, huidverzorgingsproducten. Te veel om op te noemen.

Wilt u de zendingswinkel bezoeken? Of hebt u nieuwe producten die verkocht kunnen worden? Neem dan contact op met Joke via 038-3328359. U bent van harte welkom aan de Krabbescheer 15 in Kampen.

Kijk op www.zgg.nl/zendingswinkels voor een overzicht van adressen van andere winkels.

Planten en natmaken in Albanië

Henk van Bochove vertelt over de ontwikkelingen in Durrës

Het is een belangrijk doel van zending: de vorming van zelfstandige gemeenten. Maar hoe verloopt zo'n proces in de praktijk? Evangelist Henk van Bochove vertelt iets over gemeentevorming in Durrës, Albanië.

Door **Martin van Emous**

Enkele jaren geleden besloot het deputaatschap een derde zendingspost te openen in Albanië. Daarbij is gezocht naar een stad. Het toenmalige team heeft het deputaatschap geadviseerd om in Durrës te gaan beginnen. In de loop van 2014 is de situatie van Durrës in kaart gebracht. Er bleven toen drie grote wijken over waarin nog geen kerken actief waren. De volgende stap was het grofweg in kaart brengen van de voorzieningen in de wijken. Henk van Bochove vertelt: 'Wij zijn toen gaan wonen in deze wijk en hebben contact gemaakt met de mensen om ons heen. Via de kinderen ging dit op een heel natuurlijke manier. Wij zijn rustig vanuit ons huis begonnen met de contacten en hebben ondertussen gekeken naar een geschikt gebouw als centrum.'

Opzet

Gemeentevorming begint al bij de eerste stappen die gezet worden bij het openen van een nieuwe post. Om dit proces als team weloverwogen te begeleiden, heeft het team hierover in een aantal sessies nagedacht. Daarbij werd vooral gekeken naar de Albanese context. 'Wij hebben het hele proces in diverse fases verdeeld. We begonnen bij de fase van het zoeken naar een nieuwe post en liepen het proces door tot aan de fase van de instituering van een zelfstandig kerkverband. Binnen deze fases

hebben wij gekeken naar de op te starten activiteiten en de toerusting die daarbij nodig is.' Van Bochove wijst erop dat we veel plannen kunnen maken, en ook moeten maken, maar dat we niet moeten vergeten dat het uiteindelijk geen mensenwerk is. 'We maken plannen en belijden daarbij dat we afhankelijk zijn van de Heere.'

Eerste contact

De eerste contacten werden gelegd via de kinderen. Familie Van Bochove nodigde kinderen uit de wijk uit om in de tuin met hun kinderen te spelen. Vanuit deze contacten startte Van Bochove groepen voor kinderen en jongeren. 'Via de kinderen bereikten we ook hun ouders,' vertelt Van Bochove. 'Ook ontstond toen een vrouwengroep.'

Sinds februari 2018 belegt Van Bochove ook zondagse bijeenkomsten. De eerste keren nodigde Van Bochove daarvoor Albanezen uit met wie hij via activiteiten al contact had. Nu de structuur van de kerkdienst bij hen bekend is, zijn ook anderen welkom om de diensten bij te wonen. Zo probeert de evangelist een kerngroep te krijgen die een bijdrage kan leveren aan de diensten. Het vraagt voorzichtigheid om mensen erbij te betrekken. Mensen moeten niet om de verkeerde redenen komen. Van Bochove: 'Veel mensen zijn arm. We moeten ervoor waken om niet teveel te geven in materiële zin. Het moet niet zo zijn dat de mensen alleen daarvoor komen.'

> 'Zo de Heere het huis niet bouwt, vergeefs bouwen de bouwlieden.'

Hulp

In het begin hielpen jongeren uit Delvinë die in Tirana studeerden bij de kinderclub op zaterdag. 'Het is fijn om mensen te hebben die de cultuur van binnenuit kennen en zo een waardevolle bijdrage kunnen leveren. Op dit moment levert een aantal Albanezen hun bijdrage binnen de clubs en de zondagse diensten.' Van Bochove heeft ook veel hulp gehad van een christelijk echtpaar dat in Durrës terechtkwam. 'Wij kwamen in contact met dit echtpaar dat al jaren bad voor een evangelist in de wijk. Zij dragen veel bij in het gemeentevormingsproces, omdat zij de mensen in de wijk kennen en weten welke achtergrond zij hebben.' Nog meer dan in Nederland is de plaats waar iemand vandaan komt bepalend voor de cultuur.' Dit echtpaar kan mensen bereiken op een manier die voor Nederlanders moeilijk is,' zegt Van Bochove. 'Zij begrijpen de cultuur van binnenuit, dat is voor ons moeilijk en kost veel tijd. In Albanië heeft bijna ieder dorp min of meer zijn eigen cultuur. Het eerste wat ze dus altijd vragen is: waar kom je vandaan?'

Moeilijkheden

Het werk in Durrës is niet zonder moeilijkheden. 'Wat kunnen wij een plannen maken, maar 'zo de Heere het huis niet bouwt, vergeefs bouwen de bouwlieden.' Er zijn zoveel vragen: Is dit de plek waar wij moeten beginnen? Is het in

Samenzang tijdens een van de eerste zondagse diensten.

Familie Van Bochove

ZGG JUNIOR

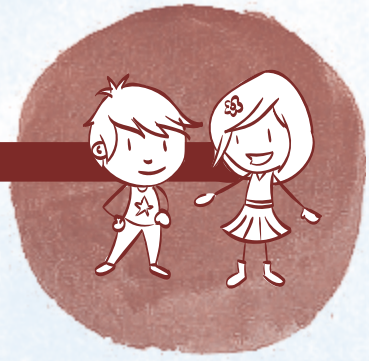

Evangelist Van Bochove vertelt de mensen in Albanië over de Heere Jezus. Hij wil graag dat de mensen in Albanië ook naar de kerk kunnen. Daarom helpt hij de mensen in Albanië om een eigen gemeente te worden, zodat ze elke zondag naar de kerk kunnen gaan, net als jij.

Gods weg? Dat kan je persoonlijk wel eens aanvliegen.' Zeker in de eerste periode, met de taalstudie net achter de rug, was het moeilijk. Ook de onbekendheid met de stad of wijk leverde nog wel eens verrassingen op.

Van Bochove benoemt het gevaar van het opleggen van gebruiken in de gemeente zonder onderwijs hierover. 'Wij kunnen dit wel doen, maar als het niet gedragen wordt binnen de gemeente betekent dit waarschijnlijk dat het bij verzelfstandiging weer losgelaten wordt. Onderwijs is dus heel belangrijk. Zaken gaan daardoor wel eens langzamer en op een later tijdstip, terwijl wij met onze Hollandse mentaliteit denken: dat móet je gelijk doen vanaf het begin.' Een ander punt is de aanwezigheid van Jehova's getuigen in de wijk. Zij zijn erg actief en Van Bochove wordt vaak aangezien voor een van hen. 'Dat beperkt ons in de mogelijkheden die wij hebben voor evangelisatieactiviteiten.'

Praten over geloof

Het is niet altijd makkelijk om met Albanezen te praten over het geloof. Vrijwel elke Albanees zegt een religie aan te hangen. Het grootste deel is moslim, een deel is oosters-orthodox en een deel is rooms-katholiek. Maar er zijn maar weinig mensen die echt inhoud geven aan hun geloof. 'Veel mensen zeggen: 'We dienen toch allemaal dezelfde God?' Van Bochove: 'Vooral de mannen zijn lastig te bereiken. Er zijn wel mannen die koffie komen drinken. Dan kun je over veel dingen praten, maar zodra het over geloof gaat, duwen ze het weg met bijvoorbeeld de zo-even genoemde uitspraak. Mannen zijn ook lastig te bereiken omdat ze veel aan het werk zijn. Veel mensen zijn werkloos, maar als ze werken dan is het zeven dagen in de week. Dan kunnen ze dus ook niet naar de kerk komen.'

OVER ALBANIË

Albanië is een land in Oost-Europa, op de Balkan. Het ligt ten noorden van Griekenland. Al vroeg in de kerkgeschiedenis ontstonden er christelijke gemeenten in het gebied. Na de val van het Romeinse rijk werd het gebied onderdeel van het Byzantijnse rijk. De Albanezen behoorden tot de Oosters-Orthodoxe kerk. Na de veroovering door het Osmaanse rijk werd een groot deel van de bevolking islamitisch. Door invloeden vanuit Italië kwam ook het rooms-katholicisme het land binnen. Na het uiteenvallen van het Ottomaanse Rijk werd Albanië onafhankelijk. Na de Tweede Wereldoorlog kwam het communisme aan de macht. Alle godsdiensten werden verboden en het land werd officieel atheïstisch. Het communistische regime zorgde ervoor dat het land geïsoleerd raakte van de rest van de wereld. In de jaren '90 werd de economie geliberaliseerd, maar niet lang daarna ontstond een economische crisis. Tegenwoordig groeit de economie van Albanië, maar het is nog steeds een van de armste landen in Europa.

Cultuur

Als Nederlanders kunnen wij nooit de cultuur doorgronden zoals een Albanees zelf. Bij gemeentevorming is het dus van belang dat er in zo'n vroeg

mogelijk stadium Albanezen worden ingeschakeld. Dit vraagt wel om goede toerusting. Wij hebben door alle eeuwen heen een sterk kerkelijke cultuur opgebouwd in Nederland. Op dit vlak zie je dan ook de grootste verschillen ontstaan. Wat voor ons, op basis van de Bijbel, vanzelfsprekend is, is voor de Albanezen een grote vraag. 'Wij zullen de zaken dan ook altijd vanuit bijbelse gronden moeten benaderen en geen zaken opleggen zonder onderwijs.' In dat onderwijs moet rekening gehouden worden met de Albanese cultuur. In de Albanese manier van denken is een zondaar bijvoorbeeld iemand die ernstige misdaden heeft gepleegd, zoals een moordenaar. Het besef dat iedereen een zondaar is, moet dus zorgvuldig gebracht worden. 'We moeten de mensen vertellen over de erfzonde, en dat iedereen zondaar is voor God.' Ook in zaken rondom bijvoorbeeld de eredienst moet met geduld gehandeld worden, merkt Van Bochove op. 'Wij hebben een besef van wat je wel en niet doet, bijvoorbeeld wat betreft de zondagsheiliging, maar voor deze mensen is dat nog vreemd. Het overdragen van zulke zaken is een lang proces.'

Voortgang in het kinderwerk

In het begin ging het moeilijk met de kinderclubs. De kinderen waren niet gedisciplineerd. 'Je moest voortdurend opletten en waarschuwen en het kostte moeite om de kinderen stil te houden. Nu is er daarin veel vooruitgang te zien. Er moet nog wel eens gewaarschuwd worden en we moeten duidelijke grenzen trekken, maar er is nu respect ontstaan. Sommige kinderen helpen zelfs en waarschuwen andere kinderen om stil te zijn. Verder zijn er jongeren die nu meedraaien bij het kinderwerk. Het is bijzonder om te zien dat zij nu iets door mogen geven aan de jongere kinderen. Al verrichten de jongeren vaak alleen nog maar wat hand- en spandiensten, de kinderen zien bekenden van hen op de club waaraan zij zich weer kunnen spiegelen.' Van Bochove lacht als hij terugdenkt aan een van de jongens. 'In het begin was hij net een stuiterbal. Als hij hielp met drinken inschenken, was de fles al halfleeg voor hij begon te schenken. Nu helpt hij elke week op de kinderclub en gaat hij elke zondag naar de kerk. Het is zo bemoedigend als je mag zien dat er ouderen en jongeren zijn die meer van het Woord willen leren. Dan zie je ernaar uit dat de Heere het zegenen wil.'

> 'De focus moet zijn dat ze uiteindelijk op eigen benen kunnen staan.'

Fasen in het zendingswerk

Het proces van gemeentevorming is een lang en gecompliceerd proces. Om hier duidelijkheid in te scheppen wordt door ZGG een indeling gemaakt in vier fasen.

Pioniersfase

Dit is de fase waarin het Evangelie wordt gebracht onder bevolkingsgroepen die het voor het eerst horen. Vooral het contact leggen is in het begin belangrijk. Er moet vertrouwen komen. Later in deze fase begint kinder- en vrouwenwerk en wordt er een start gemaakt met bijbelstudies. Alfabetiseringswerk en bijbelvertaalwerk is vaak ook onderdeel van deze fase.

RESULTAAT

Als Nederlanders zijn we erg resultaatgericht. Aan zendingswerkers wordt dan ook vaak gevraagd naar resultaat. Van Bochove kan hier ook over meepraten. 'Tijdens verlof is me wel eens gevraagd: 'Hoeveel mensen hebben nu de Heere lief?' Dat zouden we ook om kunnen draaien. Wat als een Albanese jongere zou vragen: 'Hoeveel mensen in jullie kerk hebben de Heere lief?' Uiteindelijk gaat het niet om vooruitgang boeken en om resultaat, maar het gaat erom dat Gods Woord gebracht wordt.'
'Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die nat maakt, maar God Die de wasdom geeft.' (1 Kor. 3: 7)

Draagkracht

Bij de opbouw van een gemeente is aandacht voor alle facetten die daarbij een rol spelen. Van bijbelonderwijs, diaconaat, liturgie tot het toewerken naar een kerkenraad. Ook moet bij alles gekeken worden naar de draagkracht van de eventueel zelfstandige kerk na instituering. 'Het mag niet zo zijn dat wij straks iets overdragen waarvan we vooraf al weten dat het niet door de zelfstandige gemeente gedragen kan worden.' Bij alle nieuwe activiteiten houden we hiermee rekening. 'Met het opzetten van activiteiten is het ook belangrijk om realistisch te zijn. Uiteindelijk moeten de mensen het zelf doen. Je moet dus geen activiteiten starten die ze zelf niet zouden kunnen betalen. De focus moet zijn dat ze uiteindelijk op eigen benen kunnen staan.' Dat kan uiteindelijk een lang proces zijn met veel tegenslagen. Toch ziet Van Bochove daarin ook een nuttige les: 'Als alles voorspoedig gaat, gaan we er zelf snel mee aan de haal, maar dat zou niet goed zijn. We moeten alles doen in afhankelijkheid van God.'

Eerste diensten

Van Bochove komt nog even terug op de zondagse bijenkomsten. In Durrës is er bewust voor gekozen om niet direct de deuren open te zetten voor iedereen, maar begon Van Bochove eerst met een kleine kerngroep. Vanaf eind februari belegt hij diensten waarbij, behalve zijn gezinsleden, ook een groepje Albanezen aanwezig is. Hierbij wordt zoveel mogelijk de Nederlandse liturgie aangehouden. 'Het zal tijd kosten om de mensen daaraan te laten wennen,' zegt Van Bochove. 'Zoals een Albanees eens tegen mij zei: 'Je moet als een palmboom groeien, van binnenuit. Een palmboom groeit niet snel, maar wel gestaag, en er komen ook vruchten aan.' Dat beeld houden wij ook maar vast en wij bidden of God het werk wil zegenen. Niet dat wij er wat mee moeten worden, maar Hij gaat door met Zijn werk en Hij zal ze bijeen vergaderen van de uiterste einden der aarde. Dat geeft rust voor zendingswerkers.'

Fase van opbouw

In de fase van opbouw ligt het accent op de opbouw van een lokale gemeente, die uiteindelijk een zelfstandige kerk moet worden. Toerusting is in deze fase belangrijk. Door middel van catechese wordt onderwijs gegeven. Er worden mensen gedoopt die zo lid worden van de kerk. In Albanië heeft een deel van de mensen een Katholieke of Oosters-Orthodoxe achtergrond. Deze mensen zijn dus al gedoopt en volgen belijdeniscatechisatie. Diaconale bewustwording is ook een onderdeel van deze fase.

Fase van overdracht

Het is niet de bedoeling dat de moederkerk de volledige verantwoordelijkheid blijft houden. De verantwoordelijkheden worden in de fase van overdracht steeds meer overgedragen. De zending neemt steeds meer een adviserende rol in. Er is vooral sprake van training en toerusten op gebied van theologie, kerkelijke activiteiten, kerkelijke administratie en management.

Fase van zelfstandigheid

Uiteindelijk is de zendingskerk zelfstandig. Dat betekent niet dat alle banden wegvallen. Er blijft vaak nog wel hulp, maar dat wordt zoveel mogelijk afgebouwd. Daarnaast blijft het contact, bijvoorbeeld door wederzijds bezoek aan synodes en conferenties.

Slangenvenijn

Lessen uit het slangenleven in Guinee

Zonder dat je het in de gaten hebt, kan het gevaar in Guinee zomaar vlakbij zijn: een levensgevaarlijke slang die je op een onbewaakt moment bijt. Fennie Haase heeft het van nabij meegemaakt. Het herinnert haar steeds weer aan de eerste belofte in de Bijbel.

Door **Fennie Haase en Fokeline Weerheim**

De belofte uit Genesis 3: 15 is de eerste van veel beloften in de Bijbel. Fennie vertelt: 'Ik mag aan de vrouwengroep lesgeven in de bijbelse geschiedenissen. Daardoor krijg ik zelf ook weer onderwijs, en dat op een heel andere manier dan dat ik van kinds af aan gewend ben. Er valt ander licht op de Bijbel vanuit het dagelijks leven in Guinee. Voor de vrouwen hier is de betekenis van deze tekst heel begrijpelijk.'

Slangenbeet

Er zijn veel gevaarlijke slangen in Guinee waarvan een beet dodelijk is. Fennie: 'Hoeveel mensen zijn er niet in de hiel gebeten door een slang? Hoe zeer doet dat niet? En toch, ondanks alle angst en pijn, zijn sommige beten gelukkig niet dodelijk! Slangen? Die moet je op de kop slaan! Dat is de regel bij het doden van een slang. Die kop is gekraakt, zoals je een noot kraakt. Hij is dus dood, morsdood!'

Dood?

Enkele voorvallen uit het dagelijks leven in Guinee illustreren dit. Fennie noemt een aansprekend voorbeeld: 'In mijn eerste jaar in Guinee gingen we met het team naar de waterval bij de rivier. De kinderen van Bert en Willemiek de Wit signaleerden een slang in het water. Ze riepen direct hun vader. Bert pakte een stok en sloeg de slang op z'n kop. Dood! Dood? Dát zou je denken! Wat ik zag was een krónkelende slang, er zat nog volop leven in. Maar zijn kop is toch ingeslagen? Dan is hij toch dood? Ja, dood, maar toch lijkt hij nog volop te leven. Als vanzelf gaan met dit soort gebeurtenissen de gedachten naar Genesis 3: 15. De slang is dood! Al roert hij zijn staart nog steeds, dood is hij.'

Reflex

Een andere zendeling, die al meer dan twintig jaar in Guinee werkt, vertelde Fennie het volgende verhaal: 'Op een keer zagen mijn collega en ik een gabonadder (lengte ruim één meter). We doodden deze slang en wilden hem ook villen. Om geen risico te lopen dat de slang alsnog reflexmatig zou kunnen bijten, hebben we deze slang de kop afgesneden om daarna de huid van boven naar beneden in te snijden. Om dat te vergemakkelijken zette mijn collega zijn voet op de staart van de slang. En wat gebeurde er? Het lijf van de slang richtte zich op en keerde zijn kop (die er niet meer op zat) om hem in zijn enkel te gaan bijten.'

Belofte

Fennie: 'Wat een illustratie uit de natuur! Satan wordt verbeeld in het gedrag van de slang. Hij valt aan, maar in werkelijkheid kan hij niet zo veel beginnen. En de reden daarvan ligt in die eerste belofte uit de Bijbel: 'Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u de kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen.'

'En als Hij in het schip ging, bad Hem degene, die bezeten was geweest, dat Hij met Hem mocht zijn. Doch Jezus liet hem dat niet toe, maar zeide tot hem: Ga heen naar uw huis tot de uwen, en boodschap hun wat grote dingen u de Heere gedaan heeft, en hoe Hij Zich uwer ontfermd heeft.'

Markus 5: 18-19

Getuige in Gadara

In 2018 staan we stil bij 'Jezus ontmoet buitenlanders'.

- Openbaring aan een buitenstaander
- Getuigenis van een centurion
- **Getuige in Gadara**
- Een gelovig gebed
- Geloofsbelijdenis op Golgotha

Valt het u op dat er in de geschiedenis die we overdenken veel gebeden wordt? Er wordt gebeden door duivelen en mensen die niets van de Heere en van Zijn genade kennen. En die gebeden worden verhoord. In vers 18 komt een gebed van een van Zijn kinderen en... dat wordt niet verhoord! Vindt u dat niet vreemd? Duivelen worden verhoord, Gadara wordt verhoord en een gebed in het geloof van een van Zijn kinderen wordt niet verhoord...

Het woordje 'bad' dat in vers 18 staat, ziet in het oorspronkelijke op herhaaldelijk bidden, aanhoudend vragen. De Heere Jezus draait Zich om. Hij laat de mensen van Gadara achter Zich en gaat naar het scheepje toe. Hij wil in het bootje stappen en dan komt die man achter Hem aan: 'Mag ik bij U zijn?' Maar de Heere Jezus schudt Zijn hoofd. Misschien heeft de man nog gezegd: 'Heere, wat moet ik hier toch beginnen? Wat moet ik nu onder dit volk gaan doen? Ze moeten niets van U hebben. Ze zullen ook mij haten. Ze zullen niets van mij willen weten. Ze zullen met een nog grotere boog om me heen lopen, want ik ben er de oorzaak van dat zij hun varkens kwijt zijn. Wat moet ik hier nu toch beginnen?'

En toch staat er in vers 19: Doch Jezus liet hem dat niet toe. Hij zegt als het ware: 'Man, ik keur je gebed niet af, maar Ik verhoor het niet. Ik roep jou om als een evangelist onder je eigen volk te gaan vertellen hoe groot, goed, genadig en vol ontferming Ik ben. Ga jij maar vertellen aan de Gadarenen de grote dingen die de Heere je gedaan heeft. En hoe Hij zich over je ontfermd heeft.'

Deze man wordt evangelist in Gadara. De Heere moet hem inwinnen, overbuigen. En als de Heere spreekt, als Hij roept, als Hij zijn hart inwint, dan wordt die man gewillig en gehoorzaam. Hij wil niet anders dan de wil van de Heere doen, want hij heeft Hem hartelijk lief.

Lezer, deze man is de eerste heidenapostel. De eerste die door de Heere Jezus wordt uitgezonden om zonde en genade, vloek en zegen, wet en Evangelie, Adam en Christus te verkondigen in Gadara en omgeving. Wat is de Heere goed voor Gadara, dat Hij daar nog een apostel achterlaat, een getuige, iemand die weet waar hij het over heeft. Iemand die weet uit welke nood en dood hij verlost is. Maar ook iemand die weet hoe groot, hoe dierbaar de Heere Jezus is in Zijn genade, in Zijn ontferming.

Deze man is de eerste heidenapostel

Toen ging het licht aan

Een keer per jaar speelt Jaya een grote rol in het leven van de Cambodjanen. Want een keer per jaar doet de god van het dodenrijk zijn poort open om de hongerige geesten van overleden voorouders voor even vrij te laten.

Door **Ds. J. IJsselstein**

En dus ging ik op zaterdag op zoek naar een van de weinige beelden van de god Jaya. Hij zou staan bij een van de boeddhistische tempels. Daar was op die zaterdag van alles te zien. Maar niemand wist waar Jaya was. Tot het beslissende antwoord kwam: 'Ja, die hebben we hier wel, maar die kan je niet zien, die hebben we opgeborgen.' 'Oh...'

Ineens werd ik op mijn arm getikt. Een krom, moeilijk lopend oud mannetje: 'Kom mee!' Waarom niet? Hij loopt naar achteren, tussen wat bouwsels door, totdat hij stilhoudt bij een klein soort huisje. Sleutels komen tevoorschijn, de dikke hardhouten deur gaat langzaam open. 'Kom mee!' Ik schuifel achter hem aan. Geen hand voor ogen te zien! Nog een deurtje door. Geen idee waar ik terecht kom. Totdat ineens een stralende krans van knipperende lichtjes aanflitst, om... een groot Boeddhabeeld.

Hij bukt, pakt een wierookstokje en steekt het aan. 'Kom', zegt hij, mij ook een stokje toestekend. 'Wacht, ik mag zeker wel even een foto maken?' (voor *Paulus* denk ik erbij)

'Kom, hier!' Nee, dit is de grens. Je goed verdiepen in de godsdienst van het land, maar geen wierook. 'Knjom cie mnuh kri.' 'Ik ben christen.' Met een gebaar van 'even goede vrienden': 'Geen probleem.' Ik doe nog mijn best om te zeggen dat ik de God aanbid Die de Schepper is van alle dingen, en 'Preah Jesu Kri', maar verder reiken mijn taalkennis en zijn interesse al helemaal niet. Helaas. Even later staan we weer buiten.

Hierom leren we de taal. Om het Woord door te geven dat het hart kan raken.

JUNIOR-KATERN VAN PAULUS

ZGG Junior Kinderkrant

Een verjaardagsfeest

Wat is jouw naam? Beeld je naam mooi uit en laat op de zendingsdag zien wat je gemaakt hebt!

Thema **Jarig zijn**

Hoe is dat op het zendingsveld?

JARIG ZIJN OP HET ZENDINGSVELD

Zelf trakteren op je verjaardag? Een gebakje eten met wat drinken erbij in plaats van uitgebreid eten? Dat zijn Nederlandse verjaardagsgewoontes. Hoe vieren ze verjaardagen in Oost-Azië, in Ecuador of in Albanië?

Geen geld voor een verjaardag

Geschreven door **familie Knapen**

Onze vrienden van de kerk houden bijna nooit een verjaardagsfeest. Ze vieren hun verjaardag alleen met familie of er is geen geld om een feest te houden.

Soms regelen wij een verrassingsfeest. Dat is superleuk om te doen! De jarige weet er niets van... We gaan met een groepje vrienden naar hen toe. We nemen een taart, een fles cola en wat snoepjes mee. We doen spelletjes en kletsen gezellig. Het blije gezicht van onze vrienden is erg fijn! Feestjes met klasgenoten op de lagere school zijn leuk. We gaan voetballen op een afgehuurd voetbalveld. Of zwemmen in het zwembad.
We duwen de jarige met zijn gezicht in de taart en er worden eindeloos veel foto's gemaakt achter de taart.

De feestjes van de middelbare school (het 'Colegio') zijn minder leuk. Het is altijd dansen en alcohol drinken. Er zijn feestjes waar je niet eens een cola kunt krijgen! Toch gaan we soms wel. Gezellig bijkletsen en op tijd app'en dat we opgehaald willen worden. Dat we niet dansen, weten ze inmiddels wel...

> We duwen de jarige met zijn gezicht in de taart

Een rode envelop met geld

Geschreven door **een werker uit Oost-Azië**

Kinderen worden op hun verjaardag de hele dag verwend door hun familieleden en vriendjes of vriendinnetjes. Ze krijgen van hun opa's en oma's mooie cadeaus. Ook krijgen ze altijd een rode envelop met geld. Als je wat ouder bent in Nederland heb je het op je verjaardag best druk met allerlei dingen regelen. Je trakteert lekkers en loopt de hele tijd te bedienen. In Oost-Azië is dat anders. Het verjaardagsfeest wordt door anderen voor je geregeld. Je hoeft zelf helemaal niets te doen. Het feestje wordt gevierd in een speelpark, zwembad of restaurant.

> Het feestje wordt gevierd in een speelpark, zwembad of restaurant.

In Oost-Azië vinden de mensen een verjaardag erg belangrijk. Het is verdrietig dat ze niet weten dat het veel belangrijker is om de Heere te zoeken. Waar ben jij druk mee?

Geen cadeau

Geschreven door **familie Wassink**

Als je in Albanië vijf of tien jaar wordt, krijg je cadeautjes en mag je trakteren op school. Een aardige juf laat de kinderen na de traktatie dansen in de klas! Soms wordt de familie uitgenodigd om in een lokaaltje (café) iets te drinken, te dansen en taart te eten. Kinderen van rijke ouders mogen ook weleens een kinderfeestje in een lokaaltje vieren. Maar veel mensen zijn arm.

Kinderen uit arme gezinnen krijgen zelfs geen cadeau. De zigeunerkinderen Elvira en Illira van het huiswerkproject hebben geluk. De leiding zorgt voor cola, chips en taart. Er wordt gezongen en ze krijgen een cadeau!

Jarig zijn – verjaren – jaren

Geschreven door **Dick Korpel**

Vind jij het fijn om je verjaardag te vieren? Misschien vind je het spannend om jarig te zijn. Krijg je het cadeau waar je op hoopt? De woorden van de titel brengen ons bij Psalm 90.

Misschien zegt iemand dat 'verjaren' niet in dit rijtje thuishoort. Toch wel: in België zegt men over jarig zijn 'verjaren'. Ik vind dat een mooi woord: een levensjaar is voorbij gegaan en een nieuw levensjaar begint.

Mozes schrijft in Psalm 90 over mensen die zeventig jaar oud worden. Anderen worden wel tachtig jaar oud. Dat is een hoge leeftijd. Mozes denkt daar over na. Hij zegt dat de Heere altijd zal blijven bestaan. Maar de mens is vergankelijk. Dat is een moeilijk woord. Wat wil het woord 'vergankelijk' zeggen? Ons leven gaat snel voorbij en dan moeten wij sterven. En sterven betekent dat wij voor de Heere moeten verschijnen. Hij zal over ons leven oordelen.

HIJ HEEFT DE SCHULD VAN ZIJN VOLK GEDRAGEN

Mozes spreekt ook over de lieflijkheid van de Heere. Wij mogen met onze schuld en zonden bij de Heere komen. De Heere is een Toevlucht. Wij mogen bij Hem schuilen. Hoe kan dat? Daarvoor is de Heere Jezus mens geworden. Daarvoor is Hij gestorven en opgestaan uit de dood. 'Ik voor u', staat er in het formulier voor het Heilig Avondmaal. Hij heeft de schuld van Zijn volk gedragen. De Heere Jezus heeft in hun plaats de toorn van God gedragen. En daarom kunnen mensen, die Hem als Zaligmaker kennen, sterven. Dat geldt niet alleen voor volwassen mensen. Dat geldt ook voor kinderen!

STUUR EENS EEN KAART!

'Een kaart van oma voor mijn verjaardag!', roept Anna blij. 'Het is jammer dat ze niet op mijn verjaardag kan komen, maar nu weet ik toch dat ze me niet vergeten is.' Jij kunt ook iemand blij maken met een kaart. **Pak de zendingskalender er maar bij en stuur een verjaardagskaart naar één van de kinderen** van een zendingswerker.

Vragen voor jou

- **In Psalm 90 vers 1** staat dat de Heere een Toevlucht is. Wat bedoelt Mozes hiermee?
- **Lees Psalm 90 vers 9 en 10.** Wat schrijft Mozes in deze verzen?
- Om te kunnen sterven, moeten wij de Heere Jezus kennen als onze Zaligmaker. Wat betekent dat? **Ken jij Hem als jouw Zaligmaker?**

Uitnodiging

Door **Marja van der Jagt**

ZENDINGSDAG VOOR JOU!

Uitnodiging voor jou

Waar wordt de zendingsdag gehouden?
In de Evenementenhal in Gorinchem. Een heel grote hal. In de hal staan allemaal stoelen voor een groot podium. Ook zijn er veel kraampjes waar je van alles kunt kopen. Buiten vind je de crèche voor de kleine kinderen.

Waar gaat de zendingsdag over?
'Uw Naam worde geheiligd'. Deze regel komt je vast bekend voor. Het komt uit het 'Onze Vader'. Je bidt dat Gods Naam geheiligd mag worden. Het gaat er om dat jij en anderen God oprecht mogen eren en dienen. Daar denken we op de zendingsdag samen over na.

Wat is er te doen voor kinderen op de zendingsdag?
Je hoort op de zendingsdag veel verhalen over het zendingswerk. Je ziet ook foto's van de verschillende zendingsvelden. In de pauze kun je meedoen met een leuke speurtocht bij de kraam van ZGG. Weet jij de goede antwoorden? Misschien win je wel een prijs! Je kunt in de pauze ook gaan luisteren naar het verhaal van een zendingswerker. Vergeet niet langs de kraampjes te lopen waar je van alles kunt kopen. 's Middags wordt er een mooi verhaal verteld. Aan het einde van de middag worden de winnaars van de speurtocht bekendgemaakt. Voor het eerst kun je dit jaar ook met Lego aan de slag! Er wordt een bouwwedstrijd georganiseerd en er zijn race- en behendigheidsspelletjes.

Wat kan ik maken om in te leveren bij de kraam van ZGG?
Dit jaar gaan we aan de slag met jullie naam. Wat is jouw naam? Heeft je naam misschien een betekenis? Teken of schilder je naam en neem je tekening of werkstuk mee. Pak bijvoorbeeld de figuurzaag en zaag de letters van je naam uit. Beeld je naam uit met behulp van ijslollystokjes, wattenstaafjes, luciferstokjes, wc-rolletjes of zand. Handletteren mag natuurlijk ook! Iedereen die een werkstuk of tekening inlevert bij de kraam van ZGG, krijgt een leuk cadeautje. We zijn benieuwd naar jullie (namen)!

Tot ziens op de zendingsdag!

In deze rubriek vertellen we over het zendingswerk dat in andere landen wordt of werd verricht. Deze keer:
Vietnam

Vervolgd, maar niet vernietigd

Vietnamese kerk groeit tegen de verdrukking in

Je zult maar uit je huis verbannen worden door je familie, bedreigd door de overheid en vervolgd door je buren. Samenkomsten worden verstoord en er is altijd het risico op huisarrest. Dat is de realiteit op veel plaatsen in Vietnam. Toch groeit de kerk, tegen de verdrukking in.

Door **Evelien Smit**

Als een langgerekte strook land ligt Vietnam aan de kust van de Zuid-Chinese Zee. Samen met Cambodja en Laos wordt het gebied ook wel Indochina genoemd. Vaak was sprake van Chinese overheersing. De eerste zendelingen kwamen in de 16e eeuw uit Portugal naar Vietnam. Ongeveer een eeuw erna arriveerden de Jezuïeten Alexander Rhodes en Antoine Marquez. Alexander ontwierp een spelling voor de taal.

Internering

Nog weer later bedreef een zendingsorganisatie uit de Verenigde Staten er zendingswerk, de Christian Missionary Alliance (CMA). Daaruit ontstond de Evangelische Kerk van Vietnam. William Cadman van de CMA vertaalde het Nieuwe Testament in de Vietnamese taal, dat verscheen in 1923. Het Oude Testament volgde in 1926. Cadman werd in 1883 geboren in Engeland. Na zijn bekering ging hij in Canada en Amerika theologie studeren. Toen hij voor zendingswerk in Vietnam kwam, ontmoette hij Grace Hazenberg, een Zuid-Afrikaanse verpleegster die Grieks en Hebreeuws had gestudeerd. Ze trouwden in 1915 en hadden een drukkerij in Hanoi, in het noorden van Vietnam. Daar stichtten ze ook een kerk. Ondanks tegenstand van Vietnamezen en van Franse bewindvoerders groeide de gemeente. Japanners interneerden het zendingsechtpaar tijdens de Tweede Wereldoorlog in een kamp. Na de oorlog waren William en Grace even de enige zendelingen in Vietnam. Ze bleven er ondanks het verbod op zendingswerk. Grace stierf in 1946 en William in 1948.

Nog een zendeling

Naast de familie Cadman is er in dezelfde eeuw nog een zendeling gekomen: de Canadees Robert A. Jaffray. Hij werd in 1916 leider van het zendingswerk in Vietnam. Ondanks Franse tegenwerking ontstond in Danang (in het midden van Vietnam) een kerk met een bijbelschool en drukkerij. Vietnamese werkers ontvingen er training. Ook Jaffray werd in een Japans interneringskamp opgesloten en hij stierf er. Tegenwoordig werken in Vietnam meerdere tentenmakers van onder andere Overseas Missionary Fellowship (OMF), de zendingsorganisatie waarvan James Hudson Taylor de grondlegger was.

18e plaats

De communistische regering sloot na de Tweede Wereldoorlog de helft van de zeshonderd kerken in Vietnam. Dat leidde echter niet tot vermindering van het aantal christenen, maar tot een vertienvoudiging in de laatste veertig jaar. Verspreiding van het Evangelie via de radio had hierbij een aanzienlijke invloed.

De communistische regering raadt alle religie af, maar tolereert het boeddhisme. De meeste Vietnamezen zijn boeddhist, aanhanger van het confucianisme of aanhanger van voorouderverering. Ook is sprake van een mengeling met het rooms-katholicisme. Het aantal rooms-katholieken wordt geschat op 7,6% van de bevolking en het aantal protestanten op 1,8%.

Op de meest recente Open Doorslijst staat Vietnam op de achttiende plaats van landen met de heftigste vervolging van christenen. In het noorden en in de hoofdstad Hanoi zijn de restricties tegen het christendom het ergste. Protestantse evangelische kerken worden actief onderdrukt. Registratie verloopt moeizaam. Dat 75% van de protestanten tot minderheidsgroeperingen behoort, maakt de overheid extra wantrouwend.

Zie voor verdere informatie o.a. https://www.opendoors.nl en https://omf.org

Oud-werkers dr. Scheer (l.) en Comm

Een bijzondere herinnering

Izi's herdenken jaarlijks hun doop

Het is een spannende dag! Op zaterdag 21 augustus 1977 zijn in de kerk van het dorp Onuenyim-Agbaja in Izi, Nigeria, twaalf jonge mensen bijeen, samen met twee deputaten uit Nederland, een zendingszuster en een evangelist. Vandaag worden deze twaalf catechisanten bevraagd op hun motivatie om belijdenis te doen en gedoopt te worden.

Door **J.M. Commelin**

Ds. P. Blok opent op die bijzondere dag het samenzijn met gebed. Natuurlijk zingen ze ook met elkaar. Dan worden de catechisanten een voor een naar voren geroepen om bevraagd te worden. De eerste die naar voren komt is John Mbam. Hij is drieëntwintig jaar. We vragen hem: 'Waarom wil je gedoopt worden?' Hij antwoordt: 'Ik geloof dat het bloed van de Heere Jezus door de doop voorgesteld wordt. Alleen Zijn bloed kan mij redden.' John vertelt dat hij in zijn vroegere leven bang was voor de boze geesten. Altijd was hij onrustig. Toen hij naar kerk ging, begon hij zijn zonden te zien en schaamde hij zich erover. Hij begon tot God te bidden. John belijdt dat hij gelooft dat hij niet beschaamd zal worden nu hij op de Heere Jezus vertrouwt. Ook vragen de deputaten hoe zijn leven nu is. Hij vertelt:

helin (r.) tussen de dopelingen uit 1977.

'Ik merk dat de kracht van de zonde vermindert. Nu wil ik graag anderen waarschuwen om niet door te gaan in hun zondig leven.' Nadat nog enkele vragen zijn gesteld, wordt besloten dat John Mbam gedoopt mag worden.

Juju's en amuletten

Als tweede komt Immanuel Ede aan de beurt. Hij is de zoon van de bekende Mbam Ede. Zij was een geestelijke moeder in Izi. Ook hem wordt de vraag gesteld: 'Immanuel, hoe kom je ertoe om gedoopt te willen worden?' Hij antwoordt: 'Door de preken die ik hoorde, ontdekte ik mijn zondige leven. Ik ging zoeken naar verlossing. Gelukkig gaf de Bijbel mij licht! Ik mag nu pleiten op het bloed van Christus, dat mij reinigt van mijn zonden. We vragen wat hij gedaan heeft met zijn afgoden; zijn juju's en de amuletten. Immanuel antwoordt: 'Ze zijn allemaal weg en... ik ben gewoon blijven leven! Vroeger dacht ik dat ik zou sterven, als ik deze afgoden niet zou eren. Dit is een bewijs dat Jezus machtiger is! Ik heb Hem lief met mijn hele hart!' Ook hij wordt toegelaten tot de doop.

Zo komen alle twaalf een voor een aan de beurt. Zeven van hen worden toegelaten tot de doop; drie anderen zijn reeds gedoopt in de rooms-katholieke kerk en zullen belijdenis van hun geloof doen.

Helaas moeten we twee van hen vragen om zich nog beter voor te bereiden voor de doop. Maar het wonder is groot: tien jonge mensen die zich aan de dienst van de Heere overgeven. We kunnen niet in hun harten kijken, maar bij velen van hen blijkt wel uit hun leven dat ze het van harte menen!

Zichtbare prediking

Dan is het zondag, 22 augustus. De dopelingen knielen een voor een neer voor de tafel en dominee Blok spreekt de doopformule uit en sprenkelt het water op hun hoofd. Het is een zichtbare prediking: zo wast het bloed van Christus eenieder van hen die gelooft schoon van al zijn overtredingen! Het is een feestdag! De dopelingen zullen deze dag nooit meer vergeten. En daarom komen ze elk jaar, als het even kan op 22 augustus, samen om de Heere ervoor te danken.

Herdenking

Op 22 augustus 2017 is het veertig jaar geleden dat ze de Heilige Doop ontvingen. Die dag van hun doop willen ze op bijzondere wijze herdenken. Het lukte niet om allen bij elkaar te krijgen op 22 augustus 2017. Daarom kiezen ze ervoor om het te doen op 2 februari 2018. En wat een mooie dag is het geworden! Onder de sinaasappelbomen op het terrein van Asaph Nwamkpuma, zijn ze bijeen. Sommigen van hun vrouwen zijn er ook bij. En twee broeders uit Holland, oudgedienden uit die eerste tijd, mogen er ook bij zijn: dr. Peter Scheer en Johan Commelin.

Asaph opent de samenkomst met een woord van welkom: wat een wonder dat we hier allen gezond en wel na 40 jaar bijeen zijn! Het is genade van God!

Daarna vraagt hij Immanuel om een lied aan te zingen en vraagt dominee Iziogo voor ons Gods zegen. De kola (een welkomstgift) wordt gepresenteerd: het zijn vruchten van de eggplant, een bittere vrucht.

Immanuel, de zanger-evangelist, heft weer het ene lied na het andere lied aan. Er worden drie meditaties gehouden, afgewisseld met gebeden, liederen en een maaltijd.

> 'Vroeger dacht ik dat ik zou sterven, als ik deze afgoden niet zou eren.'

Eerste liefde of hedendaagse afgoden

Ds. Iziogo houdt de eerste meditatie over Jezus' brief aan de gemeente van Efeze (Openb. 2: 1-7).

Hij benadrukt vooral de woorden van de Heere Jezus: 'Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten' (vers 4). De meditatie maakt diepe

indruk. Na afloop vertelt iemand tegen me: 'De meditatie van ds. Iziogo sprak me erg aan. Ook ik heb mijn eerste liefde verlaten.'

Daarna spreekt ds. M. Ewogu. Hij is predikant in Lagos en houdt ons de inhoud van de brief aan Thyatire voor (Openb. 2: 18-29). Hij waarschuwt ons dat we geen mensen als Izebel (vers 20) mogen tolereren

'Hij staat aan de deur van ons hart en wil binnengelaten worden!'

in de gemeenten. Ze is een valse profeet en verleidt de mensen tot hoererij en afgodendienst. Het is herkenbaar; helaas is er, volgens onze vrienden, veel afval en drang om de mammon en andere hedendaagse afgoden te dienen. De getrouwen worden vermaand om 'vast te houden wat ze hebben': het bijbels getuigenis en het ware geloof in de Heere Jezus.

Ondertussen hebben de vrouwen een heerlijke maaltijd van Yam-fufu, een stijve puree, bereid en worden we uitgenodigd die te gebruiken. Samen eten verbindt ons ook als broeders en zusters. Daarna wordt er weer gezongen en gebeden.

Lauwheid

De laatste meditatie gaat over de brief aan Laodicea (Openb. 3: 14-22). Deze meditatie mag ik verzorgen. In het kort komen twee woorden van de Heere naar voren: 'Zo dan, omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen.' Geestelijk lauw zijn is zoiets als: de schijn ophouden. Dat is een van de grootste zonden voor God. Hij kan dat niet verdragen en moet ons ervoor verwerpen. Toch doet Hij dat niet direct! Nee, Hij bestraft en kastijdt ons, omdat Hij ons liefheeft (vers 19). Opdat we ons zouden bekeren en wij Hem weer ijverig zouden gaan zoeken. Hij staat aan de deur van ons hart en wil binnengelaten worden! Zo groot is Zijn liefde!

In het stof

Het Woord raakt ons allen. Na deze drie indringende boodschappen van de Heere Jezus aan ons, voelen we ons beschaamd. We kunnen nu alleen maar neerknielen in het stof. Letterlijk, om onze zonden te belijden en te smeken om weer in genade aangenomen te worden. Zo eindigt onze samenkomst. Asaph Nwamkpuma noemt het een begin van een opleving. Laat dit zo mogen zijn, tot eer van Zijn Naam!

Ondertussen ben ik weer terug in Nederland. Een hoofd en hart vol herinneringen. Zou het ook ons in Nederland niet passen om meer aan onze doop te gedenken en om samen te smeken om een geestelijke opleving? Omwille van Gods eer en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk!

Bijschrift

Johan en Marijke Commelin

J.M. (Johan) en Marijke Commelin werkten van 1966-1978 in Nigeria. Zij begonnen in Igede en vertrokken in 1974 naar Izi, gelegen aan de overkant van de rivier. Later werkten zij nog in Zuid-Afrika (1979-1991) en Guinee (1991-1998). Sinds hun terugkeer naar Nederland wonen zij in Bodegraven.

In deze rubriek laten we predikanten van de zusterkerken aan het woord.
Deze keer **Ds. Antipas Sunyap,** predikant te Bomela.

Zaaien en water geven

Volgens de Bijbel is de taak van een predikant breed en diep. Hij moet preken, sacramenten bedienen, huwelijken bevestigen, pastoraat verlenen en de leer bewaken. Daarnaast heeft hij ook een taak in het onderwijs in de gemeente.

Door **Ds. Antipas Sunyap**

De taak van een knecht van God is niet makkelijk. Hij heeft een zware verantwoordelijkheid in een gemeente. Zijn doel is om dicht bij God te leven als persoon, als gezin en als gemeente. Een herder leidt de gemeente tot Christus, zodat – zo mogelijk – iedereen persoonlijk Christus kent als Heere en Zaligmaker en leeft in de vreze des Heeren. Met het oog daarop moet hij trouw de opdracht van Jezus Christus uitvoeren in het geven van Bijbels onderwijs.

Preken is de belangrijkste taak van een knecht van God. Als een dominee, ouderling of evangelist het Woord niet kan verkondigen, blijft de gemeente dorstig en hongerig achter. Zowel op de preekstoel alsook tijdens huissamenkomsten staat de boodschap van roeping, bekering en vergeving van de zonde centraal. Paulus zegt: ‘Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods.’ De Heilige Geest werkt door het gesproken woord in het hart van de hoorders.

Naast het bedienen van Woord en sacramenten is het bevestigen van huwelijken een belangrijke taak. Jezus benadrukt dat het om de relatie tussen één man en één vrouw gaat, die bij elkaar moeten blijven. De realiteit in Papoea is echter dat er steeds weer mannen zijn die polygaam (met meerdere vrouwen) leven. Vroeger was dit bij sommige stammen gebruikelijk. Ook zijn er in de Bijbel voorbeelden van polygamie. Maar tegelijkertijd is duidelijk dat God dit gedrag afkeurt. Daarom is het belangrijk dat een huwelijk in de kerk bevestigd wordt.

Pastoraat is een zware taak, meestal in de vorm van het bezoeken van gemeenteleden die hulp nodig hebben. Daarnaast is er de taak van het bewaken van de zuivere leer. Iemand die een ander evangelie verkondigt, is vervloekt (Gal. 1: 8). Er komen in Papoea veel vreemde en nieuwe invloeden de kerk binnen. Vaak gaat het over invloeden die niet in overeenstemming met de Bijbel zijn. Het is moeilijk om het Evangelie, dat geplant is in Papoea, met menselijke kracht te verdedigen. Maar het Evangelie zelf is een kracht van God tot zaligheid (Rom. 1: 16,17).

Om hierin niet alleen te staan, is het belangrijk dat een knecht van God onderwijs geeft. Dat kan via formeel onderwijs op de basisschool, alfabetiseringswerk en via een bijbelschool voor kadervorming in de classis. Het is de taak van een knecht van God om te planten en water te geven, maar God is het Die de vrucht geeft. Het is mijn wens en bede dat zo ook deze column gezegend wordt, ‘opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe’ (Joh. 3: 16).

Vertrek van voorbijgangers

Familie De Wit keert na elf jaar terug naar Nederland

Langzaam krimpt hun bestaan in tot de inhoud van een koffer en een vliegtuigstoel. Familie De Wit komt na ruim elf jaar zendingswerk terug naar Nederland. Ze zien het intensieve proces van afscheid nemen ook als een zegen.

Door **Liesbeth de Jongste**

Het zendingsschooltje in Garama.

Op 5 september 2006 werd Bert De Wit als evangelist uitgezonden naar Guinee. Samen met zijn vrouw Willemiek en twee kleine kinderen vertrok hij naar het Afrikaanse land. Inmiddels telt het gezin zes kinderen. Zij kennen Nederland eigenlijk alleen van de verlofperiodes. Willemiek: 'Wij als ouders keren terug naar Nederland. Onze kinderen ervaren echter dat zij moeten vertrekken uit Guinee, het land waar zij opgegroeid zijn. Vooral de oudste kinderen zijn zich goed bewust van het komende afscheid. Ook denken ze na over de toekomst: 'Hoe zal het gaan op de nieuwe school? Waar zullen we gaan wonen? Hoe gaan we daar eigenlijk leven?'

Koffer

Het afscheid komt niet plotseling. Bert vertelt: 'Twee jaar geleden hebben we besloten om terug te keren naar Nederland. Vanaf het begin hebben we onze oudste twee kinderen betrokken bij de overwegingen rond het tijdstip van terugkeer. Als gezin zijn we regelmatig bewust met het afscheid bezig. We voeren gesprekjes tijdens het eten of bij dingen die we voor het laatst doen. Een tijdje geleden schreven we met elkaar twee A4-tjes vol. Op het ene blad stond: 'Wat vinden we fijn in Guinee en wat zullen we niet missen?' Het andere blad ging over Nederland: 'Waar zien we naar uit en waar zien we tegen op?' Binnenkort gaan we dit als gezin nog een

keer doen.'

Familie De Wit moet niet alleen afscheid nemen van hun omgeving, maar ook van heel veel persoonlijke spullen. Toen ze in 2006 naar Guinee vertrokken, namen ze hun bezittingen per zeevracht mee. Deze mogelijkheid bestaat niet meer. Daarom kan er veel minder mee terug genomen worden naar Nederland. Willemiek: 'De kinderen mogen allemaal een koffer vullen met spullen die zij belangrijk vinden. Dat helpt hen om afscheid te nemen van het leven in Guinee.'

Prachtige brief

Ook voor de Guinese bevolking is het afscheid moeilijk. In de loop van de jaren zijn er heel wat relaties ontstaan en verdiept. Bert vertelt hoe hij het dorp geïnformeerd heeft: 'Eerst vertelden wij het nieuws aan onze twee buurmannen. Zij zijn de grondeigenaren van ons erf. Ook zijn zij belangrijke contactpersonen richting de dorpsgemeenschap. Deze buurmannen besloten dat de dorpsoudsten begin dit jaar geïnformeerd moesten worden. Dat is gebeurd. Op deze manier ontvingen de dorpsoudsten het respect dat ze verdienen. Ook was ons komende vertrek in één keer bekend in het dorp. Verder was het meteen duidelijk dat we niet vertrekken vanwege problemen met onze buren of met het dorp.'

De reacties op het aanstaande vertrek wisselden. Sommige mensen reageerden direct, anderen pas na verloop van tijd. Bert en Willemiek: 'We kregen van iemand een prachtige brief. Ook kwam een oude man bij ons langs. Hij vertelde dat hij de dag van ons vertrek niet aanwezig zou zijn. Op deze manier gaf hij aan dat hij ons vertrek moeilijk vindt.'

Waardevolle ervaring

Bert en Willemiek vinden de periode van afscheid nemen een waardevolle ervaring voor het hele gezin. Bert: 'Alles in ons leven komt weer in beweging. Dit is één van de zegeningen van het werken in zendingsdienst. Het leert ons dat we voorbijgangers zijn in dit leven.'

Natuurlijk ervaren ze ook de schaduwkant: 'We beleven met elkaar dat ons bestaan langzaam inkrimpt tot de inhoud van een koffer en een vliegtuigstoel. Het loslaten van wat vertrouwd is, brengt een vorm van rouw en onzekerheid met zich mee. We zijn daarom erg blij dat we de eerste tijd in Nederland weer welkom zijn in ons vertrouwde verlofhuis in Papekop. Dit is voor de kinderen een bekende plaats waar ze graag naartoe gaan.'

Bert voegt hier nog aan toe: 'Onzekerheid ervaren mag. Tegelijkertijd geldt ook nu de vriendelijke vermaning van de Heere Jezus dat we ons niet overmatig bezorgd hoeven te maken. Laten we maar eens goed kijken naar de bloemen en de vogels (Mattheüs 6: 26 en 28). De Heere weet veel beter wat goed voor ons is dan wij zelf. Hier en nu in Guinee. Daar en straks in Nederland.'

Volkorenbrood

Ondanks de onzekerheid die de terugkeer naar Nederland met zich mee brengt, kijkt het gezin er ook naar uit. Willemiek: 'De afstand tot familie en vrienden wordt veel makkelijker te overbruggen. Dat is echt een voorrecht! De prijs van dat voorrecht is wel dat we dan waarschijnlijk minder brieven gaan ontvangen... Verder gaan we de aanwezigheid van volkorenbrood met stokoude kaas zeker waarderen. Al zullen we de overvloed aan mango's, guava's, papaya's, bananen, yam en pinda's uit onze eigen tuin gaan missen!'

ONTVANGEN MET VREUGDE

Familie De Wit komt weer naar huis. Beter gezegd: naar Nederland. Je zou verwachten dat hun ThuisFrontCommissie (TFC) vanaf dat moment overbodig is en ophoudt te bestaan. Dit is echter niet zo.
In de eerste plaats proberen wij als TFC familie De Wit bij hun terugkomst te helpen met het regelen van praktische zaken. Dit deden we ook altijd als ze met verlof kwamen. We helpen hen bijvoorbeeld bij het inrichten van hun huis. Ook hebben we inmiddels gesproken met de kerkenraad van de thuisgemeente. We hebben gevraagd of de terugkeer een plaats kan krijgen in de eerste zondagse dienst. Verder zouden we graag met familie De Wit een zendingsavond plannen voor de zendende gemeente van Utrecht. Ontvangende gemeente moeten we eigenlijk zeggen, want er verandert nogal wat! Als TFC hopen en bidden we van harte dat dit ontvangen met vreugde is. Van Bert en Willemiek hebben we de afgelopen jaren kunnen afkijken wat geduld en luisteren betekent in relatie tot de gemeenschap. Onze oproep is: 'Laten we hen als gezin een luisterend oor bieden!'

Een (on)vervuld verlangen

Waarom kinderen in Izi en Albanië zo belangrijk zijn

De omgeving behandelt een jonge vrouw in Nigeria met respect. Tijdens haar zwangerschap, maar ook als kraamvrouw kan ze op steun rekenen. Maar hoe gaat men om met een vrouw zonder kinderen? En hoe denkt men eigenlijk over gezinsvorming?

Door Jeanet Zuidweg

'Trouwen en kinderen krijgen is ontzettend belangrijk in deze cultuur', vertelt Marieke Ude. Ze is van Nederlandse komaf en is getrouwd met een Nigeriaanse man, ds. Ude. Ze vertelt: 'Zonder dat is het leven voor het gevoel van de mensen hier mislukt. Kinderloos zijn blijft een groot probleem. Niet alleen emotioneel, maar ook om de reactie van de omgeving. Vanuit de kerk bidden we met kinderloze echtparen. We zien dat de Heere antwoordt op het gebed en Hij wil medische hulp zegenen. Bij aanhoudende kinderloosheid blijft men bidden en hopen, pleitend op Gods almacht. In die situatie liggen er echter ook grote verleidingen op de loer. Uit de omgeving krijgt men soms adviezen die niet bijbels zijn. Bijvoorbeeld om overspel te plegen, hulp te zoeken bij allerlei gebedsgenezers, of om met een tweede vrouw te trouwen.' Marieke onderstreept: 'Kinderloze echtparen hebben ons gebed nodig!'

'In Albanië ervaren de mensen kinderloosheid eveneens als een groot kruis,' vertelt Gerard Wassink, theologisch toeruster in Albanië. 'Naast verdriet is er ook schaamte. Er

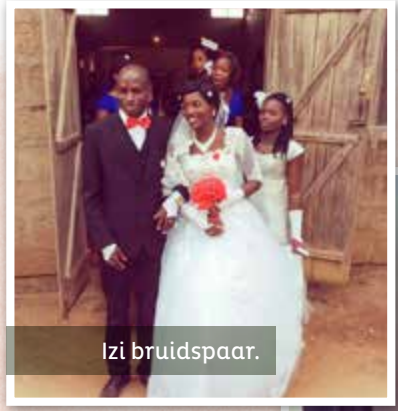
Izi bruidspaar.

Albanese moeder met kind.

was en is veel bijgeloof. Men bezoekt bijvoorbeeld een zogenaamde heilige plaats, zoals een bron in de bergen, om te bidden als er een onvervulde kinderwens is.'

Losse moraal

De leeftijd waarop Albanezen en inwoners van Izi trouwen is de laatste jaren behoorlijk opgeschoven. Toch raken nog steeds jonge meisjes in verwachting. Gerard: 'We hebben de indruk dat er op de middelbare scholen een losse moraal heerst, waardoor meisjes soms jong zwanger raken en het stel moet trouwen.'

Marieke ziet op dit gebied ook problemen: 'Tegenwoordig willen mensen vaak een opleiding volgen. Dat kost veel tijd en geld. Ze moeten jaren sparen en wachten om toegelaten te worden tot een studie. Helaas brengt die lange wachttijd veel verleidingen mee. Veel meisjes worden zwanger voor het huwelijk en trouwen dus toch jong, terwijl ze er eigenlijk niet op voorbereid zijn. Omdat kinderen krijgen zo belangrijk is, vinden de ouders en mensen uit de omgeving dit niet zo heel erg. Maar het brengt wel een stuk ontwrichting met zich mee. Het is nooit heilzaam om Gods geboden te overtreden.'

Vreugde

De geboorte van een kind geeft vreugde. Marieke: 'Na de geboorte komen familie, vrienden, buren en bekenden de baby bewonderen. Ze brengen wat geld mee als gift. De ouders hebben een busje met babypoeder. Deze poeder smeren de mensen op hun gezicht als teken van vreugde. Het bezoek kan vanaf 's morgens heel vroeg binnenlopen. De kraamvrouw eet en rust niet op vaste tijden. De kleine mag drinken zo vaak hij wil.'

In Albanië geeft men niet veel ruchtbaarheid aan de geboorte. Men licht de familie in, meer niet. Gerard illustreert dit met een voorbeeld: 'Pas is er twee huizen verderop een baby geboren. Het duurde tot ruim een week na de geboorte voordat de ouders ons op de hoogte brachten. Dat gebeurde alleen omdat wij er zelf naar vroegen.'

Eerste kind

Een groot gezin zag men in Albanië in het verleden als gave van God. Gerard: 'Daarnaast was het in de communistische tijd natuurlijk een uitstekend middel om de maatschappij op te bouwen. Men trouwde jong en deed niet aan geboortebeperking. Een gezin met zeven kinderen was heel normaal. Dat is nu heel anders: twee kinderen is de norm en anticonceptie is standaard. Het eerste kind wordt vaak binnen de eerste jaren na de bruiloft geboren. Dat vindt men mooi. Daarna kan er een flink aantal jaren voorbijgaan, zonder dat

ZORG VOOR DE KWETSBAREN

In Izi zorgen kinderen voor hun ouders als ze oud worden. De kerk neemt de zorg voor vrouwen zonder kinderen op zich. In Albanië zorgt de jongste zoon voor zijn ouders. Dit kan heel belastend zijn voor hem en zijn vrouw. Zeker als de oudere kinderen niet in de buurt wonen. Er staat tegenover dat de jongste zoon de ouderlijke woning erft. In een grote stad als Tirana, waar veel mensen in kleine appartementen wonen, is dit samenwonen van meerdere generaties echter niet meer te realiseren. Soms stelt de jongste zoon zijn huwelijk dan maar uit. Als jongste zoon een oud huis erven in een afgelegen dorp is ook niet alles.

de vrouw weer zwanger wordt. De huizen in de stad zijn klein. Beide ouders moeten werken om alles financieel rond te krijgen. Kinderen ervaart men als 'duur'. In veel gezinnen werkt de jonge vader in het buitenland. Soms komt hij vijf jaar helemaal niet naar huis.'

Ook Marieke ziet verschil met voorgaande generaties wat betreft gezinsvorming: 'Vroeger was het hebben van veel vrouwen en kinderen een statussymbool. Alle kinderen hielpen mee op het land, bij het koken, om water te halen enzovoort. Tegenwoordig gaan alle kinderen naar school. Dat betekent dat ze juist veel geld kosten in plaats van opleveren! Er is veel geld nodig voor een goede opleiding. Christenen trouwen in de regel één vrouw. De gezinnen zijn kleiner geworden. Wat de gezinnen in Izi groot maakt, is de 'extended family'. Vaak woont er een oma bij het gezin, maar ook neefjes en nichtjes, weeskinderen of andere kinderen die hulp nodig hebben. Bij het trouwen neemt een echtpaar vaak een neefje of nichtje als hulp in huis. Het echtpaar neemt dan ook de zorg voor dat kind op zich.'

'Kinderloze echtparen hebben ons gebed nodig!'

Warmte en liefde

'In de opvoeding valt het niet mee om een weg te vinden in de nieuwe situatie', zo vertelt Marieke. 'De oude heidense levenswijze is voorbij, maar er komen allerlei seculiere westerse invloeden. Vroeger bestond het leven veel meer uit vaste patronen en rollen. Jongelui verlangen naar belangstelling en steun van hun ouders in deze verwarrende wereld. Maar hun ouders weten er geen raad mee. Niettemin zijn er gezinnen waar warmte en liefde is en waar jongeren onderwijs krijgen uit Gods Woord. Juist onder de jongeren mogen we het werk van de Heere opmerken.'

'Albanezen zijn heel zorgzaam', vertelt Gerard. 'Er is veel lichamelijk contact. Geknuffel en omhelzing vinden voortdurend plaats. Een baby mag namelijk niet huilen. De enkele kinderen die er komen, moeten prachtig in de kleren zitten, goed verzorgd naar school gaan en een zo hoog mogelijke opleiding volgen. Dat alles is natuurlijk prijzig en veel ouders liggen er krom voor. Kinderen moeten zich aan bepaalde regels houden. Dat wordt ze wel bijgebracht. We vragen ons af of er wel aandacht aan gewetensvorming besteed wordt.'

Bijbels gezinsleven

'Een bijbels gezinsleven staat in alle kerken in Albanië hoog op de agenda. Als je in een christelijke boekwinkel kijkt, zie je flink wat titels op dit terrein. Men wordt aangemoedigd om in de prediking, bijbelstudies en cursussen aandacht te geven aan dit onderwerp. In onze zendingsgemeenten willen we tijdens huisbezoeken de huisgodsdienst stimuleren.'

Marieke Ude met een Nigeriaanse vrouw in het dorp.

Een band met inhoud

Zusterkerken zoeken zelfstandigheid en samenwerking

Conferentie in Nigeria.

Conferentie op Papoea.

De Gereformeerde Gemeenten onderhouden een correspondentieband met de zusterkerken die op Papoea en in Nigeria ontstaan zijn vanuit het zendingswerk. Hieraan ging een heel proces vooraf.

Door **Jan-Kees Kooijman**

Vanaf het begin heeft het zendingswerk op Papoea en in Izi in het teken gestaan van uiteindelijke zelfstandigheid. Allereerst had dit proces de opleiding en toerusting van lokale ambtsdragers als inhoud. Doordat zij zelfstandig verantwoordelijkheden op zich konden nemen, kon de kerk zelfstandig de gemeenten gaan dienen. Nadat de eerste predikanten bevestigd waren, werden de zusterkerken geïnstitueerd.

Overdracht

Na de vorming van lokale ambtsdragers is de geleidelijke overdracht van zelfstandigheid een belangrijke stap in het proces van zelfstandigheid. In de beginfase lag de verantwoordelijk veelal in de handen van de zendingswerkers. Na de benodigde voorbereidende trainingen en toerusting werd deze verantwoordelijkheid stap voor stap overgedragen aan de lokale kerk.

Anno 2018 behartigt het deputaatschap voor de Zending in gezamenlijkheid met het deputaatschap Buitenlandse Kerken de correspondentieband met beide zusterkerken. Sinds 2014 wordt de band met beide zusterkerken gekenmerkt door een drietal speerpunten: het bezoeken van elkaars synodes, het bieden van financiële steun en het organiseren van conferenties.

Synodebezoek

Het bezoeken van elkaars synodes maakt de correspondentieband zichtbaar. Tijdens de Generale

Synode in Utrecht van september 2016 waren van beide zusterkerken twee afgevaardigden aanwezig. Tijdens de synode krijgen de buitenlandse afgevaardigden de gelegenheid om de groeten over te brengen. Ook krijgen ze de ruimte om bij het bespreekpunt over de zending de situatie op de beide terreinen toe te lichten. Soms wordt hun ook bij andere agendapunten om advies gevraagd.

Tijdens de synode van 2009 is besloten dat predikanten van zusterkerken in kerkdiensten mogen voorgaan. Dit gebeurt vaak op de zondagen rondom de synodezittingen. Deze mogelijkheid bestaat overigens alleen als predikanten op uitnodiging van het deputaatschap in Nederland zijn. Het is goed om te zien dat, in navolging van dit besluit, kerkenraden hun kansels openstellen en de buitenlandse broeders hartelijk ontvangen.

Delegaties

Het deputaatschap voor de Zending en het deputaatschap Buitenlandse Kerken sturen ook een gezamenlijke delegatie naar de synodes van de zusterkerken om op die manier de Gereformeerde gemeenten te vertegenwoordigen. In 2017 bezochten deputaat A. Waaijenberg namens Buitenlandse Kerken en ds. J.B. Zippro namens de Zending de synode van de NRC in Nigeria. De synode van de GJRP op Papoea werd in 2017 bijgewoond door deputaat J. Willemsen namens de Zending en ds. L. Blok namens Buitenlandse Kerken.

De band met de beide zusterkerken kent ook een financiele component. ZGG draagt bij aan concrete projecten, zoals theologisch onderwijs en evangelisatie. Sinds 2015 wordt de financiële steun aan de zusterkerken in kleine stappen afgebouwd. Op die manier wordt de zelfstandigheid van de zusterkerken op financieel gebied verder gestimuleerd.

Na een grondige evaluatie heeft het zendingsdeputaatschap de manier waarop de zusterkerk financiële steun moeten aanvragen, vereenvoudigd. Deze stap past in het respecteren van verantwoordelijkheden van verantwoordelijkheden aan de zusterkerken.

Conferenties

De correspondentieband krijgt ook invulling doordat de zusterkerken gezamenlijk conferenties organiseren. De organiserende kerk bepaalt het thema dat centraal staat. Op deze manier is er ruimte om de correspondentieband inhoudelijk te verdiepen rondom belangrijke thema's.

Deze bijeenkomsten bieden wederzijds de mogelijkheid om elkaar als zusters bij te staan en van elkaar te leren. In dit verband is er in 2016 een kleinschalige conferentie gehouden over prediking, pastoraat en catechese. Ook de Theologische School leverde een bijdrage aan deze conferentie. In april 2017 organiseerde de Nigeria Reformed Church een tweedaagse conferentie over de zelfstandigheid van deze kerk.

In oktober 2017 organiseerde de GJRP voorafgaand aan de synode ook een conferentie, waarbij Nederlandse afgevaardigden uitgenodigd werden om een bijdrage te leveren. Voor de conferentie waren wel driehonderd leden, waarvan een groot aantal ambtsdragers, uitgenodigd. Het thema dat de GJRP koos, had betrekking op de zelfstandigheid van de kerk. Tijdens de conferentie presenteerden verschillende deputaatschappen hun visie en missie, terwijl de aanwezigen gelegenheid kregen om daarop te reageren. Het leverde de Nederlandse bezoekers een interessant inkijkje op in de manier waarop de GJRP haar leden betrekt bij het kerkelijke werk en welke vragen de kerk bezighouden.

> 'Het is goed om te zien dat kerkenraden hun kansels openstellen.'

Liefde en wijsheid

In 2019 houden de Gereformeerde Gemeenten opnieuw hun Generale Synode. Delegaties van beide zusterkerken ontvangen weer een uitnodiging om enkele zittingsdagen bij te wonen. In dezelfde periode organiseert ZGG ook een conferentie waaraan beide zusterkerken hun inbreng hebben. In de loop van dit jaar zal het deputaatschap nadenken over een passend conferentiethema dat voor alle drie de zusters belangrijk is en dat gelegenheid biedt om van elkaar te leren.

Het beleid dat ZGG voert met betrekking tot de zusterkerken vereist zowel visie als liefde en wijsheid. Het deputaatschap probeert de zelfstandigheid van de zusterkerken niet in de weg te staan. Tegelijkertijd beoogt het deputaatschap dat de correspondentieband inhoudelijk wordt ingevuld. De conferenties bieden daartoe veel gelegenheid. Wat is het uiterlijke doel? Dat volwassen, zelfstandige *zusters* met elkaar zoeken naar de verheerlijking van Gods Naam en de uitbreiding van Zijn Koninkrijk in Nigeria, op Papoea en in Nederland.

ZUSTERKERKEN

Na 22 jaar zendingswerk werd in 1984 op Papoea de Gereja Jemaat Reformasi di Papua geïnstitueerd. In Nigeria werd, na veertien jaar zendingswerk, de Nigeria Reformed Church geïnstitueerd. Dat was in 1988.

Inkomsten

Inkomsten uit de gemeenten

Periode februari en maart 2018

Gemeenten in classis Goes	€ 19.484
Gemeenten in classis Middelburg	€ 18.614
Gemeenten in classis Tholen	€ 2.746
Gemeenten in classis Dordrecht	€ 11.631
Gemeenten in classis Ridderkerk	€ 26.141
Gemeenten in classis Rotterdam	€ 32.305
Gemeenten in classis Amsterdam	€ 16.662
Gemeenten in classis Gouda	€ 27.266
Gemeenten in classis Utrecht	€ 3.285
Gemeenten in classis Barneveld	€ 21.051
Gemeenten in classis Kampen	€ 4.441
Gemeenten in classis Rijssen	€ 11.454
Giften particulieren	€ 27.419
	€ 222.500

Landelijke en regionale inkomsten

Giften bedrijven	€ 1.850
Opbrengsten postzegels/munten e.d.	€ 231
Opbrengsten oudpapier:	
Capelle a/d IJssel	€ 782
Classis Goes	€ 50.000
Kootwijkerbroek	€ 2.500
Krimpen a/d IJssel	€ 517
Waarde	€ 661
Werkendam	€ 2.212
Kringloopwinkels:	
Goed & Gebruikt, Goes	€ 60.931
Kerstpostactie classis Goes	€ 6.308
Voorjaarsactie	€ 3.835
Nalatenschap mw. S.L.	€ 1.187
	€ 131.014
Totaal inkomsten periode	**€ 353.513**

Verantwoording

ZGG vindt het belangrijk dat duidelijk is hoe de gemeenten het zendingswerk financieel ondersteunen. Op deze pagina kan dat slechts in hoofdlijnen. Op www.zgg.nl/verantwoording worden de hiergenoemde totalen gespecificeerd naar gemeenten of andere herkomst, zoals oud papier. Uw plaatselijke zendingscommissie of het zendingsbureau kan u desgewenst de specificatie van uw gemeente verstrekken. Ontvangsten worden anoniem in onze administratie vastgelegd.

www.zgg.nl/verantwoording

Duurkoop

Door **Steven Baan**

'Handig zeg, een nieuw droogrek! Verrijdbaar en met veel hangruimte. Kostte bijna niets. Je snapt niet hoe ze het er voor kunnen maken.' Het zijn een paar lovende kreten die onlangs in ons huis te horen waren, bij een recente aankoop van een hulpmiddel voor het laten drogen van natte kleren. Tot zover het goede nieuws. Binnen een week was één van de wieltjes afgebroken, zaten stangetjes los en was het geheel zo wankel geworden dat het instortte als je er naar knipoogde. Wat een rommel.

Het bevestigde wel weer een van mijn overtuigingen: van een goede investering krijg je nooit spijt. Dat kost wat meer geld op het eerste gezicht. Maar op de lange termijn betaalt het zich dubbel en dwars terug. Liever even wat langer wikken en wegen voor de aanschaf, dan snel overgehaald door een lage prijs. Bij ZGG proberen we dit ook te doen. Zowel op het zendingsveld als op het thuisfront.

Hopelijk ziet u dat ook terug, bijvoorbeeld op de zendingsdag, zaterdag 16 juni 2018. Een goede en nette organisatie, dankzij vele vrijwilligers. Maar ook hoogwaardige en betrouwbare kwaliteit. Omdat we een goede en lange relatie proberen te onderhouden met leveranciers die begrijpen wat belangrijk is. Dat is niet per definitie de goedkoopste oplossing. Maar daarmee zijn de ondersteunende beelden, het geluid, de programmaboekjes, het jaarverslag en de locatie wel goed op orde. Hopelijk versterkt dat de aandacht voor de inhoud. Want daar gaat het uiteindelijk om.

Winkels van waarde

U leest in deze *Paulus* over onze kringloopwinkels. Het onderwerp is belangrijk voor ZGG. Graag wil ik proberen uit te leggen waarom dat zo is.

Door **Ds. G.W.S. Mulder**

In 2011 werd in Middelburg de eerste ZGG-kringloopwinkel in gebruik genomen. De betrokkenheid van de plaatselijke en regionale achterban was groot. In het deputaatschap werden we er steeds over geïnformeerd. Wat is de verklaring van kringloopwinkel *Ramsjburg*? We hoorden van een zakelijke aanpak, een goede organisatie, een grote groep vrijwilligers en brede klandizie. Maar is dat nu het geheim? Dat moet toch gelegen zijn in de grote betrokkenheid op de zending die in dit alles doorklinkt.

Van al deze dingen heb ik ook iets gemerkt toen ik op een rustige vakantiedag een bezoek bracht aan de kringloopwinkel die op 31 mei 2014 in Goes haar deuren opende. De coördinatoren hadden me uitgenodigd en ik ging daar graag op in. Het was vakantie, maar niet in *Goed en Gebruikt*, zoals de toepasselijke naam van deze kringloopwinkel luidt. De sfeer was er goed; zowel onder de vrijwilligers als onder de bezoekers. Klanten komen er graag omdat er tijd is voor een praatje en het personeel behulpzaam is.

Ik ontving ook een kijkje achter de schermen. Als belangrijke aandachtspunten zijn me bijgebleven de geschiktheid van de locatie en de (hoge) omloopsnelheid van de producten. De beschikking over voldoende parkeerplaatsen is belangrijk. En dat het echt een winkel is; geen magazijn.

Zijn er PZC's die overwegen een kringloopwinkel te starten? Er komt wel veel bij kijken, zodat het initiatief misschien moeilijk van de grond komt. Maar, terugblikkend hebben de coördinatoren steeds geconcludeerd dat het initiatief de moeite meer dan waard bleek! En deze coördinatoren, bijvoorbeeld uit Goes, zijn graag bereid om mee te denken met PZC's die een kringloopwinkel overwegen.

Inmiddels zijn er ook kringloopwinkels gestart in Ridderkerk en Rijssen. Ook daar wordt met dezelfde betrokkenheid en grote inzet gewerkt. De opbrengsten zijn nodig om het zendingswerk te bekostigen. Dat is ook voor de toekomst van belang. We zijn er dan ook blij mee dat dit werk zich in steeds groter belangstelling mag verheugen. Ik eindig met wat één van de mensen uit Goes me meegaf: 'Het zou mooi zijn als er nog één of meer kringloopwinkels bijkwamen ten bate van de zending. We zullen het erover eens zijn dat het alles afhankelijk is van de zegen van Boven.'

Bezoek ons:

Adressen kringloopwinkels

1 Ramsjburg
Oude Veerseweg 1a
4332 SH Middelburg
Web: www.ramsjburg.nl
E-mail: info@ramsjburg.nl
Tel. 06-340 184 95
Openingstijden
Dinsdag, Woensdag en Vrijdag
geopend van 9:30 – 17:00 uur
1e Zaterdag van de maand
geopend van 10:00 - 12:30 uur

2 Goed & Gebruikt
Gebroeders Spykerstraat 6
4462 GJ Goes
Web: www.
kringloopwinkelgoedengebruikt.nl
E-mail: info@
kringloopwinkelgoedengebruikt.nl
Tel. 0113-74 52 06
Openingstijden
Dinsdag en donderdag 9.30 - 16.30 uur
Zaterdag10.00 - 13.00 uur

3 Noordenweg
Noordenweg 87
2984 AG Ridderkerk
Contactgegevens
Web: www.kringloopnoordenweg.nl
E-mail:
info@kringloopnoordenweg.nl
Tel: 0180 – 222 003
Openingstijden
Dinsdag en donderdag 09:00 – 16:30
Zaterdag 10:00 – 13:00

4 De Mors
Spoelerstraat 7
7461 TX Rijssen
Web: www.kringloopwinkeldemors.nl
Mail: info@kringloopwinkeldemors.nl
Tel. 0548-750459
Openingstijden
dinsdag en donderdag 10.00 - 15.30
zaterdag van 10.00 - 16.00.

Zendingsdag 2018:

Uw Naam worde geheiligd

Welkom op de 62e zendingsdag
16 JUNI 2018

Op zaterdag 16 juni zal in de Evenementenhal in Gorinchem de zendingsdag plaatsvinden. Het thema van deze dag is 'Uw Naam worde geheiligd'. Zendingswerk wordt gedaan tot eer van Gods Naam. Tot eer van Zijn Naam zal het zendingswerk vrucht dragen en zullen de uitverkoren worden toebracht, 'uit alle geslacht en taal en volk en natie' (Openb. 5: 9). Verschillende sprekers zullen een bijdrage leveren aan dit thema.

Naast het plenaire programma is er tijdens de pauze gelegenheid om de workshops bij te wonen en de marktkramen te bezoeken. Voor de kinderen is een speurtocht georganiseerd voor twee verschillende leeftijdsgroepen. Ook is er een knutselworkshop en een speelhoek met LEGO! Het belooft een mooie dag te worden met voor ieder wat wils.

NIEUWE UITGAVEN:

- Ruth - prekenbundel van ds. J. van Rijswijk
- Vertel-cd van Jaco Pons

VRIJWILLIGERS GEZOCHT!

ZGG is op zoek naar vrijwilligers die willen helpen bij de baby- en kindercrèche en de knutselworkshop. Ben je 14 jaar of ouder? Meld je dan snel aan via www.zendingsdag.nl/vrijwilliger.

OCHTENDPROGRAMMA

10.15 – 10.45 uur
Opening morgenprogramma door *ds. G.W.S. Mulder*
10.50 – 11.15 uur
Vraaggesprek *Just van Toor* met werkers in opleiding
11.20 – 11.40 uur
Gemeentevorming in Albanië, door *Henk van Bochove*
11.50 – 12.00 uur
Column door *P. Eikelboom*
12.05 – 12.10 uur
Sluiting morgen-programma door *A.J. Stufken*

ds. G.W.S. Mulder

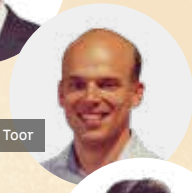
Just van Toor

P. Eikelboom

Henk van Bochove

Bert de Wit

A.J. Stufken

Lennard Ellenbaas

Jan-Kees Kooijman

PAUZE - WORKSHOPS

Workshop 1
'Van Guinee naar Nederland' door *fam. De Wit*

Workshop 2
'Fasen van zendingswerk' door *Lennard Elenbaas* en *Jan-Kees Kooijman*

Verkoopmarkt met diverse kramen met breed assortiment producten. De winst van de verkoping is bestemd voor het zendingswerk.
Speelhoek met LEGO voor kinderen van 6 t/m 12 jaar.

Knutselworkshop voor kinderen van 4 t/m 12 jaar.
Leuke speurtocht voor kinderen bij de kraam van ZGG. Er zijn twee versies, een voor kinderen onder de acht jaar en een voor kinderen boven de acht jaar.

MIDDAGPROGRAMMA

14.00 – 14.07 uur
Opening middagprogramma door ds. *J.B. Zippro*
14.07 – 14.40 uur
'Uitgaan voor Zijn Naam' door *ds. K.U.A. Iziogo*, vertaald door *ds. W. Harinck*.
14.45 – 15.05 uur
Vertelling door *Jacob Gorter*
15.05 – 15.25 uur
Slottoespraak en sluiting zendingsdag door *ds. P. Mulder*.
15.25 – 15.30 uur
Mededelingen door *ds. G.W.S. Mulder*

ds. J.B. Zippro

ds. K.U.A. Iziogo

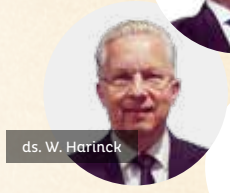
ds. W. Harinck

Jacob Gorter

ds. P. Mulder

Paulus is een periodieke uitgave van Zending Gereformeerde Gemeenten

Verspreiding vindt plaats via de zendingscommissies van de plaatselijke gemeenten en beperkt via postverzending.

Oplage: 35.400 exemplaren. Verschijnt vijf keer per jaar. **ISSN:** 0167-2428. Kostenindicatie per jaargang **€ 5,00** en bij postbezorging **€ 7,00**. Voor alle data geldt D.V.
© 2018 Zending Gereformeerde Gemeenten

Redactie
Hoofdredacteur: ds. J.M.D. de Heer
Eindredacteur: J.W. van Toor
Redactiesecretaris: J.S. Baan
Redactieleden: J.C. van den Dool-Jobse, M. van Emous, E. de Jongste-Ruit, J.E. Smit, F. Weerheim, J.C. Zuidweg

Ontwerp en realisatie
BladenMakers, www.bladenmakers.nl

Postadres redactie
Postbus 232, 3440 AE Woerden

Bezoekadres ZGG
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489950
I www.zgg.nl **E** info@zgg.nl

Uitgave op cd-rom
Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op cd-rom.
Informatie en opgave:
CBB, Postbus 131, 3850 AC Ermelo
T 0341-565499.

Giften
Bank: NL44 INGB 0000 39 76 07 of NL63 RABO 0322 4013 13 ten name van Zending Gereformeerde Gemeenten, onder vermelding van woonplaats. Voor betalingen uit het buitenland is de BIC-code: RABONL2U.
ZGG is een ANBI-instelling en valt onder de groepsbeschikking van de Gereformeerde Gemeenten (RSIN: 820967257). Giften zijn dus aftrekbaar van het belastbaar inkomen. Meer informatie: **www.zgg.nl/anbi**.

Testamentaire beschikkingen en periodieke schenkingen
Testamentaire beschikkingen ten behoeve van ZGG dienen als volgt te luiden: Stichting voor de Zending der Gereformeerde Gemeenten te Woerden, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41172.951.

Meer informatie: **www.zgg.nl/nalaten**.
Een periodieke schenking kunt u eenvoudig zelf regelen via **www.zgg.nl/schenken**.

MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C018185

Vertrouwen als sleutelwoord

Triest zit hij tegenover mij. Gisteravond appte hij: ´Hermanoo, mañana puedo hablar con usted. Que me de consejos xq estoy actuando mal´ (Hermano, kan ik morgen met je praten, ik heb advies nodig, omdat ik me slecht gedraag).

Hij vervolgt: 'Mijn moeder doet al een paar dagen boos tegen me. Het is begonnen toen m´n moeder op school moest komen omdat mijn telefoon afgepakt was. Op dat moment hoorde mijn moeder dat ik ook nog een vier heb voor gedrag (hij had gevochten op school). Nu zegt m´n moeder dat ik niet meer thuis wil wonen, dat ik drugs gebruik, dat ik blij was toen m´n vader plotseling overleed ... Het is niet waar! Maar ze gelooft me niet', klinkt het wanhopig.

> 'Vertrouwen win je door te praten, te praten en nog eens te praten.'
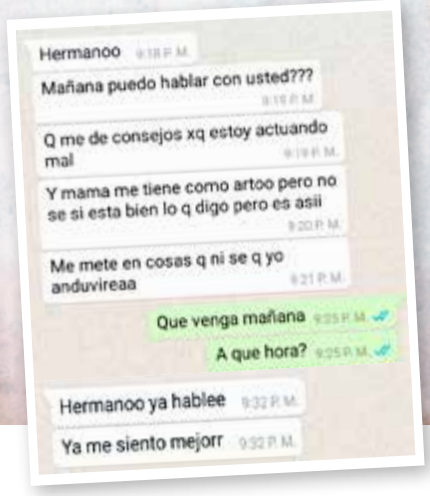
Ik zie dat het hem pijn doet. Waarom is ze zo boos? Samen kijken we naar de thuissituatie, een situatie vol stress. Ik leg hem uit dat het kan zijn dat er iets gebeurd is wat de beruchte druppel was die de emmer over deed lopen, waardoor zijn moeder alle ellende afgereageerd had op hem. Hij snapt het wel maar hoe nu verder, hermano? 'Het enige wat helpt is vertrouwen winnen,' vertel ik hem. 'En vertrouwen win je door te praten, te praten en nog eens te praten én nog veel belangrijker: wees eerlijk! Vertel aan je moeder dat je je misdragen hebt op school, dat dat waar is maar dat je beter je best wil gaan doen. Laat je moeder je pijn en verdriet zien over het verlies van je vader. Laat zien dat je wel thuis wil wonen want daarom heb je je verkering uitgemaakt. Jij wilde niet bij je vriendin slapen terwijl zij dat wel wilde.' We spreken nog een tijdje verder en in gebed vragen we om Zijn hulp. Ik mijmer nog wat verder. Vertrouwen, is vertrouwen niet het sleutelwoord in zoveel relaties? Hoe gaan we zelf om met vertrouwen geven en krijgen?